

Mądrzy przed szkodą – o systemowej odporności państwa

TOMASZ SIEMONIAK

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Koordynator Służb Specjalnych

Współczesne bezpieczeństwo wewnętrzne nie sprowadza się jedynie do reagowania na zagrożenia – musi polegać na ich przewidywaniu i systemowej gotowości na wypadek ich wystąpienia. Wobec rosnącej liczby wyzwań – od presji hybrydowej na granicy z Białorusią, przez dezinformację, po skutki zmian klimatycznych – kluczowe staje się budowanie trwałej odporności instytucjonalnej, lokalnej i społecznej. To zadanie rozpisane na lata, wymagające współpracy między rządem, samorządami a obywatelami – i tylko w takiej konfiguracji może się udać.

Bezpieczeństwo i odporność państwa to domena nie tylko Wojska Polskiego i służb podległych MSWiA. To wspólne zobowiązanie całej wspólnoty narodowej, która chce skutecznie funkcjonować w warunkach narastających zagrożeń. Wyzwania, przed którymi stoi Polska, są wielowymiarowe. To nie tylko groźba konfliktu zbrojnego, ale również ataki hybrydowe, destabilizacja informacyjna, zagrożenia dla porządku publicznego oraz infrastruktury krytycznej. Nasza odpowiedź musi być systemowa, długofalowa i zakorzeniona w wartościach państwa demokratycznego.

Ochrona ludności i obrona cywilna – nowy priorytet

Od dziesięć lat w polskim systemie bezpieczeństwa wewnętrznego brakowało

całościowej koncepcji ochrony ludności cywilnej. *Ustawa o ochronie ludności i obronie cywilnej*, która weszła w życie 1 stycznia 2025 roku, jest odpowiedzią na to zaniedbanie. Tworzy ramy organizacyjne, finansowe i prawne dla budowy rzeczywistego systemu przygotowania i reagowania państwa na sytuacje kryzysowe, w tym konflikty zbrojne.

Ochrona ludności cywilnej nie jest reliktem przeszłości, ale kluczowym elementem nowoczesnego systemu bezpieczeństwa. Schrony, systemy ostrzegania, zapasy i alternatywne kanały komunikacji to nie tylko infrastruktura – to narzędzia, które budują zaufanie obywateli do państwa i jego zdolności do działania w kryzysie.

Jednym z najbardziej konkretnych i potrzebnych elementów tej ustawy jest plan inwentaryzacji, modernizacji i budowy nowych miejsc schronienia dla ludności cywilnej. Przez lata temat schronów był marginalizowany, uznawany za relikw przeszłości. Dziś wiadomo, że to element efektywnej infrastruktury ochronnej, która zapewnia nie tylko fizyczne zabezpieczenie, ale również psychologiczne poczucie przygotowania. Chodzi także o modernizację istniejących struktur – od systemów alarmowych, poprzez zapasy materiałowe, po rozwiązania cyfrowe, które umożliwią szybką reakcję i precyzyjne ostrzeganie.

Systemowe podejście do zarządzania kryzysowego

Nowe przepisy mają na celu wzmocnienie Państwowej Straży Pożarnej i krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, jako kluczowego elementu systemu ochrony ludności, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego. W wielu krajach Europy Zachodniej to służby ratownicze są podstawą sprawnie funkcjonującego systemu reagowania na zagrożenia – od katastrof naturalnych, poprzez awarie infrastruktury, po działania sabotażowe czy ataki hybrydowe. Chcemy, aby Polska dołączyła do grona tych państw.

Wprowadzenie jasnych kompetencji, budżetów celowych i struktur operacyjnych na poziomie lokalnym i centralnym pozwala nie tylko lepiej reagować na sytuacje nadzwyczajne, ale również budować zaufanie obywateli do państwa i wzmacniać wiarygodność instytucji. Państwowa Straż Pożarna zyskała nowe zadania: koordynacji lokalnych podmiotów ochrony ludności, koordynacji

Nie można budować odporności bez wiarygodnych instytucji. Państwowa Straż Pożarna, inne służby ratownicze, administracja lokalna – to one stają się pierwszą linią obrony w sytuacjach zagrożenia. Silne państwo to nie tylko centralne decyzje, ale także sieć dobrze przygotowanych wykonawców.

działania systemu powiadamiania, ostrzegania i alarmowania ludności oraz szkolenia dla służb i wolontariuszy uczestniczących w działaniach ratunkowych. To nie tylko zmiana formalna, ale jakościowy krok ku państwu zdolnemu do szybkiego i efektywnego reagowania.

Współpraca z samorządami i decentralizacja zdolności

W budowie odporności społecznej kluczową rolę pełnią samorządy. To one są najbliżej obywateli, najlepiej znają lokalne potrzeby i potrafią reagować na danym terenie. Nowe rozwiązania prawne dają samorządom narzędzia prawne i finansowe do inwestowania w infrastrukturę ochronną, systemy ostrzegania i lokalne plany reagowania.

Fundusz Bezpieczeństwa i Obronności został zaprojektowany tak, by wspierać

Nowoczesne bezpieczeństwo to bezpieczeństwo współdzielone. Jego zasadniczymi elementami są instytucje centralne, regionalne, lokalne oraz sami obywatele – wszyscy razem współdziałający na zasadzie partnerstwa. Tylko zdecentralizowany i elastyczny system reagowania może skutecznie odpowiedzieć na wyzwania XXI wieku.

Budowanie odpornych społeczności to zadanie wspólne: rządu, samorządów, mediów, szkół i organizacji pozarządowych. Chcemy, by każdy obywatel miał dostęp do rzetelnej informacji, umiał reagować w sytuacjach zagrożenia i rozumiał swoje miejsce w systemie bezpieczeństwa.

inicjatywy lokalne. To nie tylko kwestia budowy schronów, ale również wzmocnienia kompetencji zarządzania kryzysowego, edukacji i integracji lokalnych służb, w tym ochotniczych straży pożarnych. Inicjatywa ta pozwala regionom uczestniczyć aktywnie w budowaniu krajowego systemu odporności, co czyni cały system bardziej elastycznym i skutecznym. Nowoczesne bezpieczeństwo to bezpieczeństwo współdzielone, a jego zasadniczymi elementami, współdziałającymi ze sobą na zasadzie partnerstwa, są instytucje centralne, regionalne i lokalne oraz obywatele.

Edukacja, komunikacja, zaufanie

Odporność społeczna to nie tylko procedury. To także świadomość zagrożeń, przygotowanie psychiczne i umiejętność reagowania. Dlatego tak duży nacisk kładziemy na edukację i informację. Wojny XXI wieku toczą się nie tylko na polach bitew, ale również w przestrzeni informacyjnej. Dezinformacja, sianie paniki, polaryzacja społeczna to realne narzędzia osłabiania państwa od środka.

Budowanie odpornych społeczności to zadanie wspólne: rządu, samorządów, mediów, szkół i organizacji pozarządowych. Chcemy, by każdy obywatel miał dostęp do rzetelnej informacji, umiał reagować

w sytuacjach zagrożenia i rozumiał swoje miejsce w systemie bezpieczeństwa. Współpracujemy z instytucjami edukacyjnymi, mediami, organizacjami społecznymi, aby wspierać rozwój kompetencji obywatelskich w zakresie bezpieczeństwa. To wymaga czasu, ale jest najbardziej wartościową inwestycją w trwałość systemu państwowego.

Państwo zdolne do działania

Budowa odporności wymaga czasu i ciągłości. Nie jest to zadanie na jedną kadencję. Dlatego zależy nam na tworzeniu rozwiązań systemowych, trwałych i odpornych na zmiany polityczne. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo nie ma barw partyjnych.

Państwo odporne to takie, które potrafi przewidywać, uczyć się na doświadczeniach i elastycznie reagować na nowe zagrożenia. Taki właśnie model państwa chcemy budować – w oparciu o wiedzę, współpracę i zaufanie. Jednym z elementów tego podejścia jest również rozwój zdolności analitycznych – od prognoz klimatycznych i demograficznych po rozpoznanie ryzyk geopolitycznych. Chcemy, by MSWiA było nie tylko administratorem, ale i centrum koordynacyjnym i strategicznym dla zarządzania odpornością państwa.

Zagrożenia nie znikną, ale możemy być na nie lepiej przygotowani. A to oznacza: lepiej zorganizowani, bardziej świadomi i bardziej zintegrowani jako społeczeństwo. Współczesne bezpieczeństwo wewnętrzne to proces ciągłej adaptacji. To państwo, które działa zanim zagrożenie się zmaterializuje.

Zagrożenia nie znikną, ale możemy być na nie lepiej przygotowani. A to oznacza: lepiej zorganizowani, bardziej świadomi i bardziej zintegrowani jako

społeczeństwo. Współczesne bezpieczeństwo wewnętrzne to proces ciągłej adaptacji. To państwo, które działa zanim zagrożenie się zmaterializuje. ■

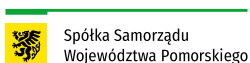
O AUTORZE

Tomasz Siemoniak – Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Koordynator Służb Specjalnych. Polski polityk i ekonomista, absolwent Wydziału Handlu Zagranicznego Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Stypendysta Uniwersytetu w Duisburgu. W latach 90. związany z Kongresem Liberalno-Demokratycznym i Unią Wolności. W latach 1994-1996 zatrudniony w Telewizji Polskiej, m.in. jako Dyrektor Programu 1. W latach 1998-2000 Dyrektor Biura Prasy i Informacji w Ministerstwie Obrony Narodowej oraz radny Gminy Warszawa-Centrum. Od grudnia 2000 do połowy 2002 roku Wiceprezydent Warszawy. W latach 2002-2006 Członek Zarządu Polskiego Radia, a następnie do 2007 roku Wicemarszałek Województwa Mazowieckiego. W 2007 roku powołany na stanowisko Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. Od 2011 roku Minister Obrony Narodowej w rządzie Donalda Tuska, a od września 2014 roku – Wiceprezes Rady Ministrów w rządzie Ewy Kopacz. Od 2015 roku Poseł na Sejm RP.

Partnerzy

Pomorski Fundusz Rozwoju
sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku

2000-2025 LAT
POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

BNP PARIBAS
FOOD & AGRO

